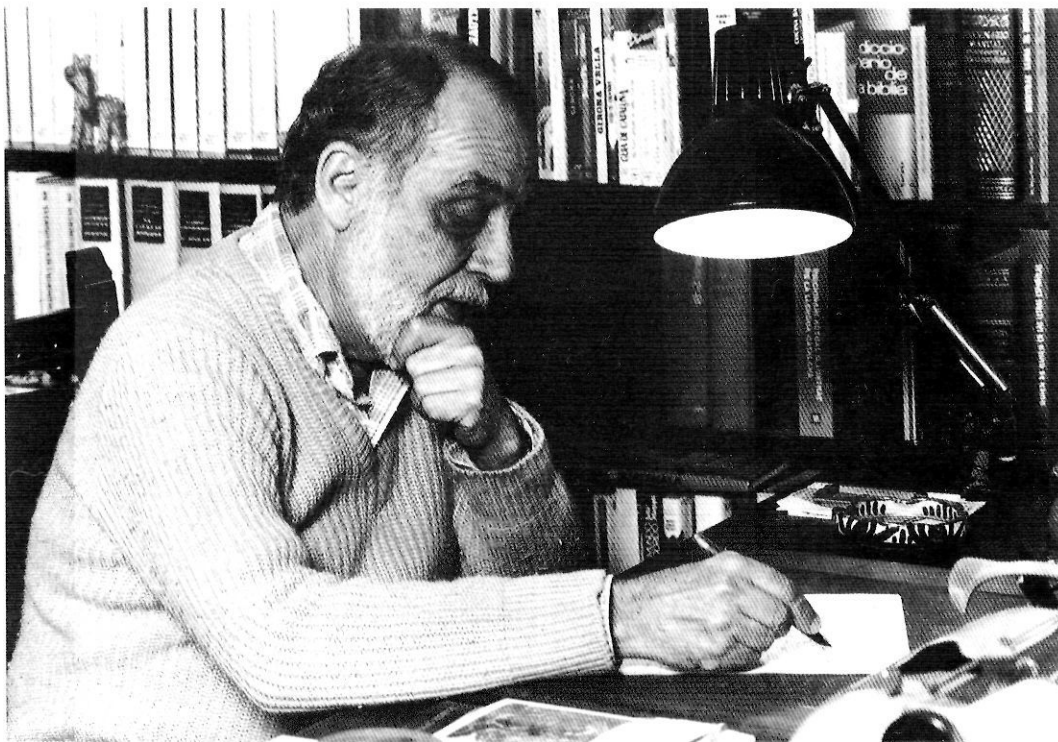

CARLES MITJA

"A Sant Gregori he escrit ja moltes planes i, si Déu vol, en continuaré escrivint".

Viure les arrels

Els arbres, grans o petits, esvelts o raquífics, amb brancatge frondós o escanyolit, depenen, vulguin o no, de les seves arrels, i de vegades aquestes s'imposen tant, tant condicionen, que afloren a la superfície de la bona terra, com si diguessin a l'arbre que no es refiï d'ell mateix, i que algun dia, tard o d'hora, les branques acabaran per trobar-se amb les arrels. No passa el mateix amb els homes? Quan menys s'espera, les arrels ens estiren i ens orienten cap a aquesta trobada de la qual ja no ens podem alliberar. Això, en certa manera, és el que em va passar a mi per arribar a Girona, per arribar, concretant més en la geografia, a Sant Gregori, la parcel·la de terra en què han penetrat les meves arrels gironines, que es remunten en la profunditat fins a documents del segle XVI. Perquè aquestes arrels no solament s'endinsen a la terra que ens va veure néixer, sinó que corren per la sang en forma de noms, paisatges, anys i cultures que, a poc a poc, sense cap menyspreu pel ben amat bressol de naixement, se'ns va imposant.

El meu cognom va néixer a la província de Girona, al darrer cantó que sembla buscar bogeries pirenenques, espessor de boscos de faigs, roures i avets. Aquest racó, també en el temps, s'anomena Puigcerdà. Els Manegats de la Cerdanya, si jutgem les fonts abans al·ludides, degueren figurar força

en la vida política i econòmica de la comarca abans d'emigrar —raons de guerra i pau— a la vora del mar, a l'Escala, en temps de la Guerra de Successió i de Felip V. A la costa impulsaren negocis de via marítima en el moment just en què el rei Felip va prohibir el comerç mariner dels catalans, amb la qual cosa l'economia familiar va fer aigües lentament, deixant enrera un estol de mariners que es perllongà fins al final del segle passat. Muntanya i mar gironins constitueixen, doncs, els braços forts de les meves arrels. I tinc tan clara aquesta vinculació, que siestic al mar em crida cap a les espessors forestals, i quan sóc al bosc, m'avisava amb temptacions de barca i vela.

El meu pare, escriptor i periodista com jo, sentia les mateixes temptacions d'arrel, i va ser ell, lògicament, qui m'assabentà de la nostra saba gironina. I també va ser ell el que, quan jo tenia 17 anys, em va saber iniciar en el camí del coneixement i amor a la capital, cap a Girona. Una llarga convalescència a Caldes de Malavella, població en què havia viscut un metge Manegat, va servir de trampolí cap a aquest amor i coneixement de Girona. Innocents "excuses" —cerilles, paper de fumar...— servien perquè anéssim en tren a Girona, a aquella Girona del 1939. També vaig heretar les "excuses" i ja no vaig deixar mai d'anar a

*"Rodejat de llibres,
de quadres, de
records, de tantes
lectures ja..."*

Girona, a l'Escala, a Puigcerdà, a Figueres, on també hi tenia vincles d'avantpassats directes.

Dotze anys enrera, la temptació gironina, la temptació de les arrels, es va fer més intensa. La casualitat, et mena per tants camins! Només diré que en aquests camins es van unir, gairebé de manera surrealista, el llunyà estudi de l'anglès, l'afecció que sentia un amic meu per l'òpera i les converses amb Carles Fisas a l'Ateneu Barceloní, del qual llavors jo era secretari. El cas és que un bon dia, després de rebutjar la possibilitat de veure uns masos en venda al camp tarragoní, em vaig trobar davant d'una masia al terme municipal de Sant Gregori. Era una mica més lluny del mar del que jo somniava, però, en canvi, era tan a prop de Girona! No és pas que aquella masia m'enlluernés, perquè estava en força mal estat, però la vaig veure, o somniar, en futur. Hi havia nits, quan ja formalitzàvem la compra, que, a Barcelona, gairebé no podia dormir imaginant racons i arbres, mobles i llibres. Pas a pas es van anar dreçant, unint-se, pedres velles i comoditats noves. I arbres, molts arbres que vaig plantar desordenadament, perquè els arbres descobreixen la lògica. Teníem fam d'aquests grans pollancre —quasi els únics arbres que hi havia, allà al costat del Llémena de poques aigües i alguns ensurts— de parets gruixudes i un bon foc a la xemeneia.

Tota la família va aprendre, continua aprenent, a deixar de ser analfabets del camp, a conèixer els arbres i els refilets dels ocells, els sempre misteriosos "costums" dels vegetals i el ritual de la vida pagesa, fins i tot tan a prop de la capital. Ha estat, i ho continua essent, per descomptat, una experiència enriquidora, de savieses naturals que s'uniran també a aquesta altra saviesa del coneixement viu i directe de l'hospitalitat gironina. Sé que al principi la nostra presència al barri de masies, a poc més d'un quilòmetre del poble, va ser acollida amb certa sorpresa, amb un lleu interrogant en la mirada. Van trigar poc a esvanir-se els dubtes, les incerteses cap a aquells "estranyos" que arribaven de Barcelona. Sant Gregori, la seva gent, ja ens saben i senten vinculats al seu paisatge, la seva vida i preocupacions. I nosaltres, repartida la setmana entre la masia i Barcelona, som tant d'aquí com de la gran ciutat, que de vegades també sembla somiada en el temps i la distància. A l'església del poble vell, del poble mare, s'hi ha casat una de les nostres filles, i jo de vegades, passejant, miro els xiprers del cementiri i penso que m'hi agradaria tenir el racó per a l'últim repòs... Tal vegada es compliria, o es complirà, del tot el retorn a les arrels gironines, que també enllacen amb la meva branca materna, atès que la mare va viure un bon grat d'anys a Girona,

CARLES MITJÀ

al carrer de la Cort Reial, i al cementiri gironí hi reposa la meva àvia materna.

La vida i la mort són camins d'amor i d'afectes. A Sant Gregori he escrit ja moltes planes i, si Déu vol, continuaré escrivint-ne des d'on ho faig ara mateix, rodejat de llibres, de quadres, de records, de tantes lectures ja... El fred —plou sovint al camp, ara a l'exterior—, les flames al meu davant, el silenci, acompanyat dels entranyables sons familiars, els llibres més estimats a l'abast de la mà, formen un tot en aquest amor que fonamenten la vida i la mort. Perquè cal que sigui així, tal com va escriure Charles Morgan en les pàgines inoblidables de *Sparkenbroke*.

Tot això ha condicionat la meua vida, la nostra vida, de manera que s'ha produït el misteri: ja no existeix nostàlgia de les arrels perquè hi sóc, a Girona paisatge i ciutat, ombres i vida, alegries i també patiments. ¿Què més es pot demanar a Girona, des de la capital a Sant Gregori, des de la Cerdanya al mar de l'Alt Empordà, passant per una vella masia restaurada amb amor i respecte?

JULI MANEGAT

Juli Manegat és escriptor.